

(ข้อมูล ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓)

ตัวอย่างแนววินิจฉัยของ ก.พ.ค. ๒๔ กรณี

สรุปโดย นางจรรยาพร ธรรมินทร์
กรรมการ และโฆษก ก.พ.ค.

ที่มาและบทบาทของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.)

เดิมเมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลการพิทักษ์ระบบคุณธรรม คือ ก.พ. แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถกระทำได้เลยทีเดียว เพราะ ก.พ. ไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงด้วยตนเอง อีกทั้งยังต้องอาศัยอำนาจของนายกรัฐมนตรี(ซึ่งเป็นอำนาจบริหารฝ่ายการเมือง) ในการกำหนดนโยบายและสั่งการ

จนกระทั่งมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ จึงได้กำหนดมาตรการพิทักษ์ระบบคุณธรรมให้ชัดเจนขึ้น โดยมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการเพิ่มขึ้นอีกคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม" หรือเรียกโดยย่อว่า "ก.พ.ค." ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๗ คน โดยได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการคัดเลือกกรรมการ ก.พ.ค. ประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นประธาน รองประธานศาลฎีกาที่ได้รับมอบหมายจากประธานศาลฎีกาหนึ่งคน กรรมการ ก.พ. ผู้ทรงคุณวุฒิหนึ่งคนซึ่งได้รับเลือกโดย ก.พ. และเลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในส่วนของสถานภาพของ ก.พ.ค. นั้น เป็นองค์กรซึ่งมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะต่อ ก.พ. หรือองค์กรกลางบริหารงานบุคคลอื่น เพื่อให้ ก.พ. หรือองค์กรกลางบริหารงานบุคคลอื่น ดำเนินการจัดให้มีหรือปรับปรุงนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับการพิทักษ์ระบบคุณธรรม พิจารณาวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์และเรื่องร้องทุกข์ พิจารณาเรื่องการคุ้มครองระบบคุณธรรมให้แก่ข้าราชการพลเรือน ออกกฎ ก.พ.ค. ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ ก.พ.ค. กำหนด เพื่อเป็นกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์หรือเป็นกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (มาตรา ๓๑ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑)

ก.พ.ค.ได้เริ่มต้นปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ และเริ่มพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และร้องทุกข์ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นมา

ดังนั้นเรื่องอุทธรณ์สำหรับกระบวนการลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงซึ่งเดิมข้าราชการพลเรือนได้อุทธรณ์ผ่าน ก.พ.แล้วจึงไปฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จึงต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยให้อุทธรณ์ทั้งกระบวนการลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ต่อ ก.พ.ค. หากไม่เห็นด้วย ต้องไปฟ้องศาลปกครองสูงสุด

ในส่วนของเรื่องร้องทุกข์ซึ่งต้นเหตุแห่งทุกข์เป็นปลัดกระทรวง รัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรี ซึ่งเดิมต้องร้องทุกข์ต่อ ก.พ.หากไม่เห็นด้วยกับผลพิจารณา จึงไปฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จึงต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยยื่นเรื่องร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. และในส่วนที่ต้นเหตุแห่งทุกข์เป็นผู้บังคับบัญชา และกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. แต่ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปตามลำดับ โดยให้เป็นไปตามกฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๒ และในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับผลวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ ให้ฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ลักษณะคดีวินัยข้าราชการที่ส่งฟ้องศาลปกครองก่อนมีการจัดตั้ง ก.พ.ค.

จากการสรุปข้อมูลของศาลปกครองก่อนมีการจัดตั้ง ก.พ.ค. เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๑ พบลักษณะคดีวินัยและการบริหารบุคคลของข้าราชการทุกประเภทที่อยู่ในเงื่อนไขฟ้องศาลปกครองได้ ซึ่งรวมทั้งข้าราชการพลเรือนด้วย มีดังนี้

๑. ส่วนใหญ่เป็นการฟ้องคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง(๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

- เจ้าหน้าที่รัฐกระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- ออกกฎคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกเหนืออำนาจ ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ทำตามรูปแบบขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด
- ไม่สุจริต
- ไม่เป็นธรรม เลือกลปฏิบัติ
- ขั้นตอนไม่จำเป็น เกิดภาระแก่ประชาชน ไร้ดุลพินิจมิชอบ

๒. เป็นคดีวินัยอย่างร้ายแรงมากกว่าคดีวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

๓. ส่วนใหญ่ฟ้องให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัย

๔. เหตุผลที่ผู้ฟ้องกล่าวอ้างในการฟ้อง มักอ้างเหตุความไม่ชอบด้วยกฎหมายมากกว่าเหตุอื่น และอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณาความผิดมากที่สุด

๔.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน (ความผิดพลาด)

- ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน โดยไม่มีอำนาจ
- ไม่มีเหตุอันควรที่จะตั้งคณะกรรมการสอบสวน
- คณะกรรมการสอบสวนไม่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด
- กรรมการสอบสวนไม่เป็นกลาง
- ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนล่าช้าเกินควร
- ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยที่ยังไม่มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องกลับเข้ารับราชการ

รับราชการ

๔.๒ ข้อกล่าวหาการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนมีข้อผิดพลาด

- สั่งลงโทษทางวินัยโดยไม่มีการสอบสวน
- คณะกรรมการสอบสวนไม่แจ้งข้อกล่าวหาให้โอกาสชี้แจง
- การรับฟังพยานหลักฐานของคณะกรรมการสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- คณะกรรมการสอบสวนไม่แจ้งข้อกล่าวหาในฐานความผิดที่สั่งลงโทษ

๔.๓ ข้อกล่าวหาการพิจารณาความผิดไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- เมื่อกรรมการสอบสวนเสนอสำนวนสอบสวนแล้ว ผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวน

พิจารณาสั่งทางวินัยล่าช้าเกินสมควร

- ผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา
- พยานหลักฐานตามข้อกล่าวหาไม่เพียงพอที่จะนำมารับฟังเพื่อการลงโทษ
- สั่งลงโทษโดยพิจารณาหลักฐานชั้นมูลของ ป.ป.ช. โดยไม่แสวงหาข้อมูลและ

หลักฐานพยานอื่น

๔.๔ การพิจารณาโทษ

- การกำหนดโทษไม่เหมาะสมกับความผิด
- ออกคำสั่งลงโทษโดยไม่มีอำนาจ
- สั่งลงโทษในฐานความผิดที่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหา
- สั่งลงโทษโดยไม่สุจริต
- ออกคำสั่งลงโทษให้มีผลย้อนหลังขัดต่อกฎหมาย
- สั่งลงโทษโดยไม่รอผลคดีทางอาญา
- การลงโทษซ้ำซ้อน
- การเพิ่มโทษไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

- การลงโทษกักขังขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๕. การพิจารณาอุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- การพิจารณาอุทธรณ์ล่าช้าเกินสมควร (อ.ก.พ.อุทธรณ์ฯ ได้กำหนดระยะเวลา ถ้าไม่ยุ่งยากภายใน ๕๕ วันทำการ, ยุ่งยาก ๗๕ วันทำการ, ยุ่งยากมาก ๑๑๐ วันทำการ, ยุ่งยากมากเป็นพิเศษ ๒๐๐ วันทำการ)
- กรรมการพิจารณาอุทธรณ์ขาดความเป็นกลาง การรับฟังพยานหลักฐานของคณะกรรมการที่พิจารณาอุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผลการพิจารณาของศาลปกครองต่อคำฟ้องคดี

ศาลพิพากษายกฟ้อง แสดงว่าหน่วยงานทางปกครองดำเนินการโดยชอบ

- มีร้อยละ ๑๙ ที่ศาลมีคำสั่งับ แสดงว่าหน่วยงานทางปกครองดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมี ๒ ลักษณะ
 - ก) แยกตามเหตุที่เกิดจากขั้นตอนกระบวนการดำเนินการทางวินัย ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่การแต่งตั้งกรรมการสอบสวนไม่ชอบ
 - ข) แยกตามประเภท
 - หน่วยงานทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 - เจ้าหน้าที่ละเลยล่าช้า

จำนวนและลักษณะเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์ที่ร้องต่อ ก.พ.ค.

สถิติที่แสดงจำนวนเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์ของข้าราชการที่ได้ส่งเรื่องอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ตั้งแต่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ จนถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ รวมทั้งสิ้น ๔๖๖ เรื่อง

แยกเป็นเรื่องอุทธรณ์ ๑๒๒ เรื่อง ร้องทุกข์ ๙๔ เรื่อง และร้องเรียนที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของ ก.พ.ค. ๒๕๐ เรื่อง

ในจำนวนนี้ เรื่องอุทธรณ์ได้วินิจฉัยแล้วเสร็จ ๕๑ เรื่อง โดยมีผลการวินิจฉัยได้แก่ ยกอุทธรณ์ ๓๖ เรื่อง อุทธรณ์ฟังขึ้นให้ยกเลิกคำสั่ง ๕ เรื่อง ขอลอนอุทธรณ์ ๙ เรื่อง และโอนให้สำนักราชเลขาธิการไปดำเนินการ ๑ เรื่อง

ในส่วนเรื่องร้องทุกข์ที่ได้วินิจฉัยแล้วเสร็จ ๖๔ เรื่อง โดยมีผลการวินิจฉัยได้แก่ ยกคำร้องทุกข์ ๔๑ เรื่อง คำร้องทุกข์ฟังขึ้น ๖ เรื่อง และไม่รับคำร้องทุกข์ ๑๗ เรื่อง

ในส่วนที่เป็นเรื่องร้องทุกข์ที่ไม่อยู่ในอำนาจวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ได้แก่ เรื่องร้องทุกข์ผิดที่เนื่องจากไม่เป็นข้าราชการพลเรือน ๑๑๑ เรื่อง บัตรสนเท่ห์ ๗๓ เรื่อง ร้องเรียนในตัวระบบคุณธรรม ๒๘ เรื่อง ร้องเรียนการกระทำของผู้อื่น ๑๐ เรื่อง ร้องทุกข์ซ้ำ ๘ เรื่อง และเรื่องที่ไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง ๙ เรื่อง

ส่วนราชการที่ถูกอุทธรณ์มากที่สุดตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย ๓๑ เรื่อง, กระทรวงสาธารณสุข ๑๑ เรื่อง, กระทรวงยุติธรรม ๑๐ เรื่อง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๘ เรื่อง สำนักนายกรัฐมนตรี ๓ เรื่อง, กระทรวงการคลัง ๓ เรื่อง, กระทรวงคมนาคม ๓ เรื่อง, กระทรวงวัฒนธรรม ๒ เรื่อง, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒ เรื่อง, หน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ๒ เรื่อง, กระทรวงแรงงาน ๑ เรื่อง, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑ เรื่อง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๑ เรื่อง, กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร ๑ เรื่อง, กระทรวงการต่างประเทศ ๑ เรื่อง และ กระทรวงที่ไม่มีการอุทธรณ์ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงพลังงาน, กระทรวงพาณิชย์, กระทรวงอุตสาหกรรม, และ กระทรวงศึกษาธิการ

ส่วนราชการที่ถูกร้องทุกข์มากที่สุดตามลำดับดังนี้

กระทรวงสาธารณสุข ๒๖ เรื่อง, กระทรวงมหาดไทย ๒๒ เรื่อง, กระทรวงการคลัง ๑๒ เรื่อง, กระทรวงศึกษาธิการ ๑๒ เรื่อง, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๙ เรื่อง, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๗ เรื่อง, กระทรวงแรงงาน ๗ เรื่อง, กระทรวงยุติธรรม ๖ เรื่อง, หน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง ๖ เรื่อง, สำนักนายกรัฐมนตรี ๕ เรื่อง, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ๕ เรื่อง, กระทรวงคมนาคม ๕ เรื่อง, กระทรวงการต่างประเทศ ๔ เรื่อง, กระทรวงวัฒนธรรม ๔ เรื่อง, กระทรวงพลังงาน ๒ เรื่อง, กระทรวงพาณิชย์ ๒ เรื่อง, กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๒ เรื่อง, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๑ เรื่อง, กระทรวงอุตสาหกรรม ๑ เรื่อง, และ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๑ เรื่อง

ตัวอย่างคำวินิจฉัยที่น่าสนใจ รวม ๒๔ กรณี

ตัวอย่างเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์ที่น่าสนใจซึ่ง ก.พ.ค.วินิจฉัยแล้ว และนำมาเสนอได้ แบ่งออกเป็น ๖ ลักษณะ ดังนี้

- ก. ตัวอย่างเรื่องอุทธรณ์ของข้าราชการผู้อุทธรณ์ที่ฟังขึ้น
- ข. ตัวอย่างเรื่องอุทธรณ์ที่ฟังไม่ขึ้น วินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์
- ค. ตัวอย่างเรื่องอุทธรณ์ที่สั่งให้ยกเลิกคำสั่ง เพื่อไปแก้ไข โดยไม่วินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์
- ง. ตัวอย่างผลงานวินิจฉัยร้องทุกข์ ของ ก.พ.ค. ที่ช่วยลดความคับข้องใจของข้าราชการผู้ร้องทุกข์
- จ. เรื่องร้องทุกข์ที่ฟังไม่ขึ้น วินิจฉัยให้ยกคำร้องทุกข์
- ฉ. เรื่องร้องทุกข์ที่ ก.พ.ค. สั่งไม่รับไว้พิจารณา

ก. ตัวอย่างเรื่องอุทธรณ์ของข้าราชการผู้อุทธรณ์ที่ฟังขึ้น

กรณีที่ ๑. กรณีอุทธรณ์คำสั่งอธิบดีโดยมติ อ.ก.พ.กรม สั่งลงโทษไล่ออกฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกิน ๑๕ วันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ข้าราชการรายหนึ่งได้อุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีซึ่งสั่งลงโทษไล่ออกฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกิน ๑๕ วันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร โดยมีพฤติกรรมแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบราชการ ตามมาตรา ๙๒ วรรคสองแห่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ ส่วนการสั่งลงโทษเป็นไปตามมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ โดยผู้อุทธรณ์ได้หยุดราชการด้วยการลาป่วย ลากิจ ลาพักร้อน เป็นช่วงๆ รวมแล้ว ๔๔ วัน

ข้อเท็จจริงพบว่าแม้จะลาขาดไปเกิน ๑๕ วัน แต่ต่อมาได้กลับมาปฏิบัติราชการ ส่วนในการลาพักผ่อนนั้นผู้อุทธรณ์ได้เสนอใบลาเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม แล้วหยุดไปก่อนได้รับอนุญาต ส่วนผู้บังคับบัญชาก็ไม่สั่งการทันที โดยสั่งไม่อนุญาตเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ซึ่งล่าช้าไป ๓ เดือน ส่วนที่ผู้อุทธรณ์ขาดงานไปเพราะมีปัญหาส่วนตัวหลบหนีมิให้ถูกดำเนินคดีอาญาในคดีอื่น

เรื่องนี้เคยมีมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว. ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ได้กำหนดโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่มาปฏิบัติหน้าที่อีกเลย ว่าควรลงโทษไล่ออกจากราชการ แต่กรณีนี้ผู้อุทธรณ์หลังจากละทิ้งหน้าที่ราชการไปแล้ว ต่อมาก็ได้กลับมาปฏิบัติอีก ส่วนกรณีที่เคยถูกลงโทษวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ๒ ครั้งโดยถูกตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลาสองเดือน และภาคทัณฑ์นั้น ก็ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ฯ ไปแล้ว

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยให้ลดโทษจากไล่ออกเป็นปลดออก

กรณีที่ ๒. ข้าราชการ ๓ รายได้อุทธรณ์ว่าได้รับการล้างมลทินแล้ว แต่กรมส่งลงโทษตามที่ ป.ป.ช. ชี้มูลในฐานความผิดเดิมอีก

เรื่องนี้ข้าราชการ ๓ รายเคยถูกกรมส่งลงโทษไล่ออก ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายขณะผู้อุทธรณ์กระทำผิดวินัย จึงถือว่าได้ถูกลงโทษวินัยตามความหมายของมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุ ๘๐ พรรษา และการลงโทษได้กระทำก่อนวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ดังนั้นโทษทางวินัยคือไล่ออก จึงได้รับการล้างมลทินตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. ๒๕๕๐

แม้ต่อมา ป.ป.ช. จะได้ชี้มูลไปยังอธิบดีให้พิจารณาโทษทางวินัยตามมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และ กรมได้ออกคำสั่งลงโทษไล่ออกตามที่ ป.ป.ช. ชี้มูล แต่โดยที่คำสั่งกระทำหลังจากผู้อุทธรณ์ได้รับการล้างมลทินตาม พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว อธิบดีจึงไม่อาจลงโทษหรือเพิ่มโทษทางวินัยผู้อุทธรณ์ได้อีก

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยให้ยกเลิกคำสั่ง

กรณีที่ ๓. ความผิดที่ปรากฏชัดเจน ไม่มีการสอบสวน และคดียังไม่ถึงที่สุด ไปออกคำสั่งไล่ออกข้าราชการได้หรือไม่

ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกโดยมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เป็นความผิดที่ปรากฏชัดเจนตามกฎหมาย ก.พ.ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ซึ่งผู้บังคับบัญชาสามารถดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนหรืองดการสอบสวนได้ แต่หากคำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด หน่วยงานทางปกครองมีอาจสั่งลงโทษโดยไม่มีการสอบสวนได้ เพราะถือว่าเป็นการสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กรณีนี้เกิดจากผู้อุทธรณ์นายหนึ่งซึ่งรับราชการในต่างจังหวัด ได้อุทธรณ์คำสั่งต่อ ก.พ.ค. ว่าถูกกรมต้นสังกัดได้มีคำสั่งไล่ออกจากราชการ ฐานกระทำผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกตามมาตรา ๑๓๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีทำบัตรประชาชนปลอมให้แก่ราษฎรสองราย โดยเรียกเงินเป็นค่าตอบแทนในการดำเนินการ ซึ่งศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษายืนตามศาลชั้นต้นว่า พฤติการณ์ที่ไปกระทำความผิดฐานปลอมเอกสารราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๙๑ จำคุก ๖ ปี นั้นชอบแล้ว แต่โดยที่ผู้อุทธรณ์รายนี้ได้ถูกลงโทษไล่ออกจากราชการในเรื่องอื่นไปก่อนแล้ว และได้อุทธรณ์ว่า การที่จังหวัดระบุว่าคดีถึงที่สุดแล้วนั้นไม่ถูกต้อง เนื่องจากขณะนั้นตนได้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาและศาลฎีกายังไม่มีคำสั่งแต่อย่างใด ในการพิจารณาขอให้ ก.พ.ค. รอฟผลการพิจารณาของศาลฎีกาก่อน หรือขอให้ลดหย่อนโทษ

ก.พ.ค. จึงต้องพิจารณาว่าคู่กรณีในอุทธรณ์จะมีคำสั่งลงโทษใส่ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการได้หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าตามมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๑๐๒ วรรคสาม วรรคสี่ หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๑๐๔ วรรคสามแล้วแต่กรณี มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาตามมาตรา ๙๙ และดำเนินการทางวินัยต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ และแม้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ จะได้ถูกยกเลิกไป แต่โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๓๓ ได้บัญญัติว่า ให้อำนาจสั่งลงโทษหรือให้ออกจากราชการเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ส่วนการสอบสวน การพิจารณา และการดำเนินการเพื่อลงโทษให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนั้นเมื่อผู้อุทธรณ์มีกรณีต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาตั้งแต่วันที่ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่บทบัญญัติในลักษณะ ๔ และ ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับ กรมต้นสังกัดจึงย่อมสามารถที่จะมีคำสั่งลงโทษได้ เนื่องจากเป็นกรณีที่ข้าราชการผู้นี้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาไว้ก่อน เสมือนว่าข้าราชการผู้นี้ยังมิได้ออกจากราชการ

กรณีมีประเด็นพิจารณาต่อไปว่ากรมต้นสังกัดมีคำสั่งลงโทษใส่ข้าราชการผู้นี้ออกจากราชการ ฐานกระทำผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก โดยถือว่าเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งในขณะที่ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกานั้น ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และอุทธรณ์ฟังขึ้นหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าโดยที่เรื่องนี้คดีอาญาของข้าราชการผู้นี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา จึงมิใช่กรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุด การที่กรมต้นสังกัดลงโทษใส่ข้าราชการผู้นี้เนื่องจากได้รับแจ้งจากจังหวัดว่าคดีของข้าราชการผู้นี้ถึงที่สุด เป็นการพิจารณาลงโทษโดยผิดหลง และแม้ว่ากรมจะอ้างว่ากรมมีคำสั่งลงโทษเมื่อล่วงพ้นระยะเวลายื่นฎีกาแล้ว ก็ไม่อาจรับฟังได้ เนื่องจากหากตรวจสอบผลคดีอาญาให้ครบถ้วนถูกต้องแล้ว ก่อนที่จะดำเนินการออกคำสั่ง กรมก็จะสามารถทราบผลคดีอาญาที่แท้จริงได้ คำสั่งกรมที่สั่งลงโทษข้าราชการผู้นี้ออกจากราชการจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ก.พ.ค. วินิจฉัยให้ยกเลิกคำสั่ง

ส่วนการพิจารณาลงโทษจะเป็นประการใด คงต้องรอผลคดีอาญาให้ถึงที่สุดก่อน

ข. ตัวอย่างเรื่องอุทธรณ์ที่ฟังไม่ขึ้น วินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

กรณีที่ ๔. การลงโทษทางวินัยที่มีการสอบสวนควบคู่กันไปกับคดีอาญา ต้องรอผลคดีอาญาหรือไม่

การดำเนินการทางวินัยให้รีบดำเนินการโดยเร็ว ไม่ต้องรอผลคดีอาญาว่าจะเป็นประการใด เพราะการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในคดีอาญานั้น ผู้บังคับบัญชามีอำนาจดำเนินการได้ โดยไม่ต้องรอผลการดำเนินคดีอาญา เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการสอบสวนแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากการดำเนินคดีอาญา

กรณีนี้ผู้อุทธรณ์เป็นข้าราชการพลเรือนรายหนึ่ง ได้อุทธรณ์คำสั่งต่อ ก.พ.ค. ว่า ไม่ได้กระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหา และได้อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลจังหวัดไว้แล้ว โดยศาลจังหวัดได้ส่งเรื่องให้ศาลอุทธรณ์ภาคพิจารณาแล้ว และผู้อุทธรณ์ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ตามคำสั่งอนุญาตของศาลอุทธรณ์ภาค การพิจารณาโทษทางวินัยผู้อุทธรณ์

ของกรมต้นสังกัดล้วนแต่ใช้ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัยของศาลเป็นหลักเกือบทั้งหมด เมื่อคดีทางอาญายังไม่ถึงที่สุด ดั้งนั้นการพิจารณาลงโทษทางวินัยก็ควรรอผลคดีอาญาจนถึงที่สุดด้วย คำสั่งกรมที่ ลงโทษไล่ผูุ้ทธรณ์ออกจากราชการจึงไม่ถูกต้อง และมีคำขอให้อยกเลิกคำสั่ง เนื่องจากยังไม่ครบองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ประเด็นแรกที่ ก.พ.ค.ได้วินิจฉัย คือคำสั่งกรมที่ลงโทษไล่ผูุ้ทธรณ์ออกจากราชการ เป็นการดำเนินการถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้แจ้งข้อกล่าวหาตามแบบ สว.๒ ซึ่งให้ผูุ้ทธรณ์ลงนามรับทราบ รวมทั้งได้สอบสวนรวบรวมหลักฐานโดยแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานจากสำนวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้เข้าจับกุมในที่เกิดเหตุตามแบบ สว.๓ ให้ผูุ้ทธรณ์ลงนามรับทราบ ผูุ้ทธรณ์ได้ชี้แจงข้อกล่าวหาโดยมีพยานบุคคลสองรายเข้าชี้แจงด้วย จึงเป็นการให้โอกาสผูุ้ทธรณ์ชี้แจงและนำสืบข้อกล่าวหาของตนแล้ว และมีได้ใช้เพียงคำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมเป็นหลักฐานสำคัญอย่างเดียวโดยไม่มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายอื่นประกอบการพิจารณา แม้ผูุ้ทธรณ์จะปฏิเสธแต่ก็ยอมรับว่าของกลางที่เป็นยาเสพติดพบที่ตัวผูุ้ทธรณ์ โดยมีชาวต่างชาติผู้หนึ่งเป็นผู้ให้มา ส่วนชาวต่างชาติผู้นั้นก็ให้การยอมรับว่าเป็นผู้ส่งให้ผูุ้ทธรณ์ แม้คดียังไม่ถึงที่สุด โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ก็ตาม ก็เชื่อได้ว่าผูุ้ทธรณ์ได้ครอบครองยาเสพติด อันเป็นการประพฤติดนไม่เหมาะสมกับหน้าที่ราชการไม่รักษาชื่อเสียงของตนและไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตนมิให้เสื่อมเสีย การกระทำของผูุ้ทธรณ์จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๑๓๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามที่ถูกสอบสวน

สำหรับประเด็นที่ผูุ้ทธรณ์อ้างว่า การพิจารณาโทษทางวินัยก็ควรรอฟังผลคดีทางอาญาจนถึงที่สุด

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การกำหนดแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ที่ สร ๐๙๐๔/ว๔ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๐๙ ที่ว่า "การสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยไม่จำเป็นต้องรอฟังผลทางคดีอาญา" ก็เพื่อให้ส่วนราชการได้เร่งรัดทำการสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว การนำแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ฉบับดังกล่าวมาใช้บังคับ จึงสามารถกระทำได้ ดังนั้น การดำเนินการของคู่กรณีในอุทธรณ์เรื่องดังกล่าวจึงเป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดแล้ว เมื่อการสอบสวนพิจารณารับฟังได้ว่าผูุ้ทธรณ์กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ และ อ.ก.พ. กรมได้ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้ลงโทษไล่ผูุ้ทธรณ์ออกจากราชการ โดยเห็นว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ ต่อมากรมได้มีคำสั่ง ลงโทษไล่ผูุ้ทธรณ์ออกจากราชการ จึงถูกต้องตามกฎหมายและระดับโทษเหมาะสมแล้ว

ก.พ.ค.จึงวินิจฉัยว่า อุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น เห็นควรยกอุทธรณ์

กรณีที่ ๕. การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน ขอลดหย่อนโทษจากไล่ ออกเป็นปลดออกได้หรือไม่

เมื่อคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หน่วยงานทางปกครองก็ต้องปฏิบัติตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ได้มีการวางแผน

ทางการลงโทษไว้แล้ว ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร.๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืน หรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ การลงโทษโดยไล่ออกจากราชการ จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้าราชการรายหนึ่งได้อุทธรณ์คำสั่งต่อ ก.พ.ค. และมีคำขอว่าการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยมติ อ.ก.พ.จังหวัดมีคำสั่งลงโทษไล่อุทธรณ์ออกจากราชการ โดยไม่นำส่งเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้สั่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืน (แบบ ป.๒) และใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน (แบบ ป.๔) ตามระเบียบราชการ และนำเงินค่าธรรมเนียมไปใช้ส่วนตัวเพื่อไปจ่ายค่ารักษาพยาบาลบุตรชายที่ประสบอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัยตามมาตรา ๘๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เป็นการลงโทษที่หนักเกินไปและไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้อุทธรณ์ โดยไม่นำความดีความชอบและประวัติการทำงานมาลดหย่อนผ่อนโทษ อีกทั้งตนเองได้สารภาพเป็นประโยชน์ต่อการสอบสวน และเชื่อว่าเป็นการกระทำด้วยความผิดด้วยความจำเป็น จึงขอให้มีคำสั่งลดโทษจากไล่ออกเหลือปลดออก

ประเด็นแรกที่ต้องวินิจฉัย คือ กระบวนการสอบสวนและพิจารณาโทษของผู้อุทธรณ์ได้กระทำตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดหรือไม่อย่างไร

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเรื่องนี้ ตามรายงานของเจ้าหน้าที่การเงินได้รายงานว่าผู้อุทธรณ์ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนอาวุธปืนของอำเภอ มีพฤติการณ์ไม่นำส่งเงินค่าธรรมเนียมอาวุธปืนตามระเบียบของทางราชการ เมื่ออำเภอได้ตรวจสอบพบ ผู้อุทธรณ์จึงนำเงินค่าธรรมเนียม ส่งให้เจ้าหน้าที่การเงิน เข้าลักษณะความผิดทางวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๘๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นไปตามแนวทางการลงโทษข้าราชการตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร.๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ดังนั้นการที่จังหวัดได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยผู้อุทธรณ์ โดยได้แจ้งและให้โอกาสผู้อุทธรณ์ชี้แจงข้อกล่าวหาและให้ถ้อยคำ ในส่วนของการดำเนินการสอบสวนและพิจารณาโทษผู้อุทธรณ์จึงเป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดแล้ว

ประเด็นที่สองที่ต้องวินิจฉัย คือ คำสั่งลงโทษผู้อุทธรณ์เหมาะสมกับกรณีความผิดหรือไม่ อย่างไร

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าโดยที่ผู้อุทธรณ์ไม่ได้โต้แย้งสาระสำคัญของกระบวนการสอบสวนหรือการพิจารณาโทษ คงโต้แย้งเฉพาะระดับโทษ โดยขอลดหย่อนโทษจากไล่ออกเป็นปลดออกจากราชการ และได้พิเคราะห์ว่า คำสั่งลงโทษผู้อุทธรณ์เหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว เนื่องจากผู้อุทธรณ์ไม่นำส่งเงินค่าธรรมเนียมโดยอ้างว่าใบอนุญาตขาด หลุดจากเล่ม ทำให้หาต้นขั้วไม่เจอ เมื่อตรวจพบจึงนำเงินค่าธรรมเนียมส่งเจ้าหน้าที่การเงิน สำหรับเรื่องการออกใบอนุญาต นั้น ปรากฏว่าไม่ได้นำส่งเงินโดยอ้างความจำเป็นเกี่ยวกับบุตร พฤติการณ์ของผู้อุทธรณ์จึงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการตามมาตรา ๘๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบมติคณะรัฐมนตรี แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร.๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ซึ่งวางแนวทางการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือละทิ้งหน้าที่ราชการ ว่าควรลงโทษไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ คำสั่งลงโทษไล่อุทธรณ์ออกจากราชการ จึงเหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว อุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น

ก.พ.ค. จึงมีมติเป็นคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

กรณีที่ ๖. ถูกให้ออกจากราชการ เพราะไปค้าเงินกู้ ถูกศาลสั่งเป็นบุคคลล้มละลาย

ข้าราชการรายหนึ่งเดิมรับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ได้อุทธรณ์คำสั่งต่อ ก.พ.ค. ในการที่ถูกอธิบดีกรมต้นสังกัด มีคำสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุมีลักษณะต้องห้ามที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนตามมาตรา ๓๖ ข (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

ข้าราชการรายนี้ อุทธรณ์ว่าถูกให้ออกจากราชการเนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย สาเหตุเพราะไปค้าประกันเงินกู้ให้พี่เขย ซึ่งได้ขอร้องให้ใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับมรดกจากบิดามารดาเป็นหลักทรัพย์ในการค้าประกันการกู้ยืมจากธนาคาร โดยผู้อุทธรณ์ไม่ทราบจำนวนเงินที่ทำสัญญากู้ยืม ต่อมาพี่เขยไม่ชำระหนี้และดอกเบี้ย ทำให้หนี้สินเพิ่มจนไม่สามารถชำระคืนได้ ธนาคารเจ้าหนี้จึงได้ฟ้องต่อศาลล้มละลายกลางให้พี่เขยเป็นบุคคลล้มละลาย ผู้อุทธรณ์ซึ่งเป็นผู้ค้าประกันจึงต้องตกเป็นจำเลย และธนาคารไม่รับการประนอมหนี้ จึงต้องคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายไปด้วย ทั้งนี้ผู้อุทธรณ์มีคำขอกลับเข้ารับราชการตามเดิม

ก.พ.ค. ได้ตรวจพิจารณาคำอุทธรณ์แล้วไม่ปรากฏว่าผู้อุทธรณ์กล่าวอ้างข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายใดขึ้นเป็นข้อคัดค้านคำสั่งของอธิบดีว่าเป็นคำสั่งไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายประการใด แต่กลับรับว่า ถูกศาลล้มละลายกลางพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งเป็นการยอมรับว่าผู้อุทธรณ์มีลักษณะต้องห้าม เป็นข้าราชการพลเรือนตามมาตรา ๓๖ ข (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ คำอุทธรณ์จึงขาดสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๒๗(๓) แม้จะระบุว่าผู้อุทธรณ์ไม่ได้เป็นต้นเหตุแห่งการถูกพิพากษาให้ล้มละลาย แต่ก็ไม่มีข้อคัดค้านคำสั่งของคู่กรณีในอุทธรณ์ที่สั่งให้ออกจากราชการ โดยเป็นเพียงข้ออ้างที่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลยุติธรรม ก.พ.ค. ไม่มีอำนาจจะวินิจฉัยว่าผู้อุทธรณ์สมควรเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่

กรณีนี้จึงเป็นเรื่องอุทธรณ์ที่ไม่อยู่ในอำนาจของ ก.พ.ค. ที่จะพิจารณาวินิจฉัย และเป็นกรณีที่ไม้อาจแนะนำให้ผู้อุทธรณ์แก้ไขอุทธรณ์ให้ถูกต้องได้ตามกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑ ข้อ ๓๒ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้ออ้างในอุทธรณ์ เพราะไม่ว่ากรณีจะเป็นเช่นไร ก็ไม่มีเหตุที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งของคู่กรณีในอุทธรณ์ตามคำขอของผู้อุทธรณ์ได้

ดังนั้น ก.พ.ค. จึงให้ยกอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์

กรณีที่ ๗ ยกอุทธรณ์เนื่องจากโทษไล่ออกตามที่ ป.ป.ช.ชี้มูลเหมาะสม

ปลัดอำเภอและนายอำเภอ รวม ๒ ราย ได้อุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. กรณี ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัยร้ายแรงและอาญาว่าทุจริตต่อหน้าที่ในการเพิ่มซื้อบุคคลสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านซึ่งพบภายหลังว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติด รวมทั้งจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๒ วรรคสาม มาตรา ๘๕ วรรคสอง และมาตรา ๙๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยผู้อุทธรณ์ทั้งสองถูกไล่ออกจากราชการ

ผู้อุทธรณ์ทั้งสองต่างอ้างว่าไม่มีเจตนาทุจริตเป็นเพียงประมาทเส้นเลือดในหน้าที่ ขอให้ลดโทษจากไล่ออกเป็นปลดออกจากราชการ

ประเด็นวินิจฉัยแรก การดำเนินการไต่สวนของ ป.ป.ช. เป็นไปโดยชอบหรือไม่อย่างไร พิจารณาว่ากระบวนการไต่สวนเป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๓(๔) , มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๗ โดยผู้อุทธรณ์ได้มีโอกาสชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว

ประเด็นที่สอง ผู้อุทธรณ์ทั้งสองกระทำผิดตามที่ ป.ป.ช. ชี้มูลหรือไม่ พบว่าปลัดอำเภอรายนี้มีหน้าที่ เป็นผู้ช่วยนายทะเบียนไม่ตรวจสอบข้อมูลแต่เจตนาช่วยเพิ่มชื่อในทะเบียนทั้งที่ข้อมูลเป็นเท็จ จึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนนายอำเภอกลับอนุมัติโดยไม่ตรวจสอบทั้งที่ข้อมูลผิดปกติซึ่งเห็นได้ชัดเจนด้วยสายตาโดยอ้างว่าเชื่อโดยสุจริตใจว่าปลัดอำเภอได้ตรวจสอบมาแล้ว

ประเด็นที่สาม การลงโทษทางวินัยเหมาะสมแก่กรณีความผิดหรือไม่ พิจารณาแล้วกรมต้นสังกัดสั่งลงโทษตามที่ ป.ป.ช. ชี้มูลเหมาะสมแก่กรณีความผิดแล้ว คำอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

ค. ตัวอย่างเรื่องอุทธรณ์ที่สั่งให้ยกเลิกคำสั่ง เพื่อไปแก้ไข โดยไม่วินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์

กรณีที่ ๘. แม้โทษแต่ภาคทัณฑ์ ก็ต้องประกันความเป็นธรรมในการสอบสวน

การวินิจฉัยกรณีการลงโทษภาคทัณฑ์ที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ ทำให้ ก.พ.ค.ต้องยกเลิกคำสั่ง แล้วให้กลับไปดำเนินการสอบสวนทางวินัยไม่ร้ายแรงให้ถูกต้อง

เรื่องนี้ปรากฏว่า นักวิชาการชำนาญการซึ่งปฏิบัติงานในต่างจังหวัดรายหนึ่งของส่วนราชการหนึ่ง ได้อุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ในกรณีที่ถูกลดขั้นลงโทษภาคทัณฑ์ตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๙๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบมาตรา ๑๓๓ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ โดยได้ทำเอกสารการเงินสูญหายและมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม รวมข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ๕ ข้อกล่าวหาด้วยกัน

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยคือ คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า ในกระบวนการสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ปรากฏข้อเท็จจริงว่าคู่กรณีในอุทธรณ์มิได้แจ้งให้ผู้อุทธรณ์ได้รับทราบเกี่ยวกับพยานบุคคลซึ่งเป็นพยานหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวหา การแจ้งข้อกล่าวหาในฐานความผิดตามมาตรา ๙๓ นั้น ฐานความผิดไม่ถูกต้องและไม่สอดคล้องกับพฤติการณ์ของผู้ถูกสอบสวน ทั้งยังส่งเอกสารให้ผู้ถูกสอบสวนจำนวนมาก รวมทั้งเรื่องไปโดยมิได้ระบุข้อกล่าวหาให้ชัดเจน ซึ่งยากแก่การตรวจสอบหรือหักล้างแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกสอบสวน

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อไปคือ การดำเนินการของอธิบดีผู้คุมคดีในอุทธรณ์ได้ให้หลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ พ.ศ.๒๕๕๐ ข้อ ๑๔ และ ข้อ ๑๕ โดยอนุโลมหรือไม่

พิเคราะห์ในประเด็นนี้แล้วพบว่า แม้อีก ก.พ. ฉบับนี้จะอนุโลมให้กระบวนการสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชาใช้วิธีการที่เห็นสมควรก็ตาม แต่ก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๐ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ เพราะสิทธิของผู้คุมคดีในการมีโอกาสจะได้รับการทราบบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน เป็นสิทธิที่พึงได้รับ

จึงวินิจฉัยว่าเป็นคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ยกเลิกคำสั่งแล้วไปดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อุทธรณ์เสียใหม่ให้ถูกต้อง

ในส่วนขอประเด็นที่สอง อุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ฟังขึ้นหรือไม่ จึงยังไม่ต้องวินิจฉัย

ง. ตัวอย่างผลงานวินิจฉัยร้องทุกข์ ของ ก.พ.ค. ที่ช่วยลดความคับข้องใจของข้าราชการผู้ร้องทุกข์

กรณีที่ ๙. การแต่งตั้งอธิบดีไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรม เนื่องจากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง

กรณีร้องทุกข์ว่าการแต่งตั้งอธิบดีกรมหนึ่ง โดยที่กระทรวงได้คัดเลือกผู้อำนวยการสำนักเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดี โดยข้ามอาวุโสระดับรองอธิบดีทั้งหมดนั้น เป็นการปฏิบัติที่ไม่ได้ยึดหลักแห่งคุณธรรม

ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง ตามนัยมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๘/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ กำหนดว่า การแต่งตั้งตำแหน่งประเภท บริหารระดับสูง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องมีคุณสมบัติ คือ

๑. ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ๑.๑ ประเภทบริหารระดับต้นไม่น้อยกว่า ๑ ปี ๑.๒ ประเภทอำนาจการ และประเภทบริหารระดับต้น รวมกันไม่น้อยกว่า ๓ ปี ๑.๓ ประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิและเคยดำรงตำแหน่งประเภทอำนาจการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี ๑.๔ ตำแหน่งอื่นที่เทียบเท่า ๑.๑-๑.๓ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนด และ

๒. ผ่านการอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง ของสำนักงาน ก.พ. ผ่านการอบรมหลักสูตรใดๆ ที่ ก.พ.พิจารณาให้เป็นผู้มีคุณสมบัติเสมือนได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรของสำนักงาน ก.พ. และผ่านการประเมินสมรรถนะตามที่ ก.พ.กำหนด

ข้อเท็จจริงพบว่าการแต่งตั้งอธิบดีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ที่ นร ๑๐๐๘/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งผู้อำนวยการ

สำนักผู้ยังไม่เคยดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับต้น มาก่อน จึงไม่มีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ที่จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีได้ จึงเป็นการดำเนินการที่มีชอบด้วยกฎหมาย ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งอธิบดี โดยให้ไปดำเนินการคัดเลือกใหม่ให้ถูกต้อง

กรณีที่ ๑๐. ให้ยกเลิกและให้คัดเลือกนายแพทย์ ๙ วช.ใหม่ ให้โปร่งใส ยุติธรรมและชอบตามกฎหมาย

นายแพทย์ระดับ ๘ ร้องทุกข์ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการคัดเลือกเพื่อประเมินตำแหน่ง นายแพทย์ ๙ วช. ทั้งที่ในการคัดเลือกของสำนัก Ingram ผู้ร้องทุกข์ได้คะแนนที่ ๑

กรณีนี้ ก.พ.ค.พิจารณาแล้วพบว่าในกระบวนการคัดเลือกไม่มีหลักฐานว่า อ.ก.พ.กรม พิจารณาคัดเลือกตามองค์ประกอบที่กรมกำหนดไว้ ไม่ปรากฏการพิจารณาคะแนนและเหตุผล ทำไมจึงคัดเลือกผู้ที่ได้คะแนนน้อยกว่า

จึงสั่งให้ยกเลิกคำสั่งของปลัดกระทรวงที่เห็นชอบให้นายแพทย์อีกคนหนึ่งเป็นผู้เข้ารับการประเมิน และยกคำร้องทุกข์ตามคำขอคือขอให้ผู้มีคำสั่งให้ผู้ร้องทุกข์เป็นผู้ได้รับการคัดเลือก โดย ก.พ.ค.สั่งให้กรมกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจน แจ้งข้าราชการทุกคนทราบ รวมทั้งให้ดำเนินการคัดเลือกใหม่ให้โปร่งใสและเป็นธรรม

กรณีที่ ๑๑. ให้เยียวยาหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรีที่รัฐมนตรีสั่งไปช่วยราชการที่อื่น โดยไม่ได้รับเงินประจำตำแหน่ง ให้หาตำแหน่งใหม่ในโอกาสแรก

หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี ตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูง ของกระทรวงหนึ่ง ร้องทุกข์กรณีไม่ได้รับเงินประจำตำแหน่งและเงินค่าตอบแทน หลังจากรัฐมนตรีสั่งให้ไปช่วยราชการประจำที่สำนักงานปลัดกระทรวง และให้นักวิชาการชำนาญพิเศษในสำนักหนึ่งของกรมหนึ่งไปช่วยปฏิบัติราชการที่สำนักงานรัฐมนตรีแทนผู้ร้องทุกข์

กรณีนี้ ก.พ.ค.วินิจฉัยว่าการดำเนินการเบิกจ่ายเงินประจำตำแหน่งและค่าตอบแทน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ คือไม่ได้ปฏิบัติงานก็จ่ายไม่ได้ จึงยกคำร้องทุกข์ โดยมีข้อสังเกตว่าให้หาตำแหน่งในระดับเดียวกันในโอกาสแรกที่มีตำแหน่งว่างลง เพื่อเป็นการเยียวยาความคับข้องใจ

กรณีที่ ๑๒. การเยียวยากรณีศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น

ข้าราชการสองราย สังกัดกระทรวงหนึ่ง ได้รับการเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนระดับ ๘ว ในครั้งแรก แต่ต่อมามีผู้อื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางว่ากระบวนการแต่งตั้งในการคัดเลือกครั้งแรกนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่ง อย่างไรก็ตาม เมื่อกระทรวงยังไม่ได้สั่ง

เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งครั้งแรกทันทีและอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ผู้ร้องทุกข์ทั้งสองนี้จึงยังคงเป็นข้าราชการระดับ ๘ อยู่ตราบเท่าที่คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุด

ต่อมา กระทรวงได้ประกาศรับสมัครเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคลระดับ 8 ซึ่งผู้ร้องทุกข์ทั้งสองรายก็ได้สมัครอีกเป็นครั้งที่สอง จนผ่านการคัดเลือกและส่งผลงานตามขั้นตอนแล้ว แต่กระทรวงไม่แต่งตั้งผู้ร้องทุกข์ กลับสั่งให้ผู้ร้องทุกข์กลับไปเป็นข้าราชการระดับ ๗ ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่พิพากษายืนให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งครั้งแรกที่กระทรวงได้อุทธรณ์ไว้ ข้าราชการผู้นี้จึงได้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค.

ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า การประกาศรับสมัครตำแหน่ง ๘ ว ครั้งที่สองนี้เป็นกรณีตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๑๐ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการเลื่อนชั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าที่ผู้นั้นดำรงอยู่ไม่เกิน ๑ ระดับ เมื่อขณะที่สมัครครั้งที่สอง ผู้ร้องทุกข์มีสถานะเป็นข้าราชการระดับ ๘ อยู่แล้ว ผู้ร้องทุกข์จึงไม่มีคุณสมบัติตรงตามที่ประกาศรับสมัคร การที่กระทรวงไม่ได้แต่งตั้ง (เลื่อน) ผู้ร้องทุกข์จึงชอบแล้ว คำร้องทุกข์ฟังไม่ขึ้น ก.พ.ค. จึงยกคำร้องทุกข์

ในส่วนที่ผู้ร้องทุกข์ขอให้กระทรวงเยียวยาความเสียหาย ก.พ.ค. เห็นว่า เนื่องจากผู้ร้องทุกข์ได้ผ่านการคัดเลือกโดยสุจริต รวมทั้งการสั่งให้ผู้ร้องทุกข์กลับไปดำรงตำแหน่งระดับ ๗ ตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด ก็ไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้ร้องทุกข์ ก.พ.ค. จึงเห็นว่า กระทรวงควรรับดำเนินการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้องทุกข์โดยด่วน

หลังจากการวินิจฉัยของ ก.พ.ค.แล้ว กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการประสานงานกับสำนักงาน ก.พ. ซึ่งเห็นชอบ “แนวทางการดำเนินการเยียวยาและแก้ไขกรณี ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัย หรือ ก.พ. มีมติให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญ” โดยมีสาระสำคัญดังนี้

สืบเนื่องจากปัจจุบันข้าราชการมีการอุทธรณ์ร้องทุกข์ไปยัง ก.พ.ค. หรือมีกรณี ก.พ. ตรวจสอบพบว่า การแต่งตั้งไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ซึ่งอาจมีผลทำให้ส่วนราชการต้องเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. หรือตามมติ ก.พ.

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเยียวยาและแก้ไขเป็นมาตรฐานเดียวกัน หากเกิดกรณีข้างต้นกับส่วนราชการต่างๆ และเป็นแนวทางเดียวกับที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการกรณีศาลปกครองมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ก.พ. จึงมีมติเป็นหลักการ ดังนี้

๑. การแต่งตั้งข้าราชการ

ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นกลับไปดำรงตำแหน่งเดิมที่เคยดำรงอยู่ก่อนที่จะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามคำสั่งที่ถูกยกเลิกหรือตำแหน่งอื่นในระดับเดียวกันกับตำแหน่งเดิม ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการงานหรือการใดที่บุคคลได้กระทำไป รวมถึงเรื่องของเงินเดือนหรือประโยชน์อื่นใดที่บุคคลได้รับ หรือมีสิทธิจะได้รับจากทางราชการในระหว่างที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

๒. การกำหนดตำแหน่ง

กรณีที่ไม้อาจดำเนินการแต่งตั้งตามข้อ ๑ ได้ ให้ อ.ก.พ.กระทรวง กำหนดตำแหน่งโดยกำหนดเป็นตำแหน่งระดับเดิมของผู้นั้น และมีเงื่อนไขว่ากำหนดเป็นการเฉพาะราย โดยกำหนดเลขที่ตำแหน่งเป็นเลขที่ตำแหน่งเดียวกับตำแหน่งปัจจุบันและใส่ (จ) ไว้ข้างท้าย

หากมีตำแหน่งในระดับเดียวกันว่างและผู้นั้นมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนั้น ให้แต่งตั้งผู้นั้นไปดำรงตำแหน่งในโอกาสแรกที่กระทำได้ และให้ยุบเลิกตำแหน่ง (จ) เมื่อผู้ดำรงตำแหน่งพ้นไป

๓. การให้ได้รับเงินเดือน สิทธิและประโยชน์

เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการรับเงินเดือน สิทธิและประโยชน์ของข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้กลับไปดำรงตำแหน่งตามเดิมหรือตำแหน่งอื่นในประเภทเดียวกันและระดับเดียวกัน เพราะเหตุที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามนัยมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ โดยอนุโลม

กรณีที่ ๑๓. ให้ยกเลิกคำสั่งผู้อื่นมารักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักโดยที่ผู้อำนวยการคนนั้นยังทำงานได้

ผู้อำนวยการสำนักคนหนึ่ง ในสำนักงานปลัดกระทรวงหนึ่ง ร้องทุกข์ถูกปลัดกระทรวงออกคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้ตรวจราชการอีกหน้าที่หนึ่ง และให้เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๘ ว จากสำนักอื่น มารักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักโดยที่ตนเองยังทำงานได้และรับเงินจ่ายเงินประจำตำแหน่ง

ทั้งนี้ มาตรา ๔๗ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติว่า ในกรณีที่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการกรม ตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือหัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา๓๓วรรคสอง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่ง ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า เป็นผู้รักษาราชการแทน และให้ความในมาตรานี้มาใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมโดยอนุโลม

ดังนั้น ก.พ.ค.จึงวินิจฉัยว่าการสั่งให้ผู้อื่นมารักษาราชการแทนโดยที่ผู้ร้องทุกข์ยังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนัก ซึ่งยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการ และได้รับเงินประจำตำแหน่ง เป็นการกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำร้องทุกข์ฟังขึ้น จึงสั่งคู่กรณีในการร้องทุกข์ยกเลิกคำสั่งรักษาราชการแทน และให้ผู้รักษาราชการแทนรายงานผลงานในช่วงที่ปฏิบัติงาน ให้ผู้อำนวยการตัวจริงได้รับทราบด้วย

กรณีที่ ๑๔. ออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจโดยชอบ แต่ใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดในกระทรวงหนึ่งร้องทุกข์ ๒ ประเด็นได้แก่ (๑) กรณีที่ปลัดกระทรวงแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีฯ โดยไม่มีชื่อผู้ร้องทุกข์ทั้งที่ผู้ร้องทุกข์มีอายุงานในราชการ มีคุณสมบัติในงานเทคโนโลยีฯและอื่นๆ สูงกว่าผู้รักษาราชการแทนในลำดับที่ ๑-๕ ทุกๆ ด้าน และ (๒) ปลัดกระทรวงยังมีคำสั่งให้นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายแทนผู้ร้องทุกข์ ทั้งๆ ที่ผู้ร้องทุกข์ยังคงเป็นหัวหน้ากลุ่มงานดังกล่าว ยังคงปฏิบัติงานที่ศูนย์เทคโนโลยีฯเป็นปกติ และตามโครงสร้างของศูนย์เทคโนโลยีฯ ผู้ร้องทุกข์ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้ากลุ่มงาน จึงขอความเป็นธรรมโดยขอให้ยกเลิกคำสั่งทั้งสองคำสั่งและขอให้ออกคำสั่งให้ผู้ร้องทุกข์ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย หรือหัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และมาตรฐาน

ก.พ.ค.ได้พิจารณาประเด็นแรกในเรื่องการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีฯ ปลัดกระทรวงไม่แต่งตั้งผู้ร้องทุกชั้นนักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อันเป็นงานหลักของศูนย์เทคโนโลยีฯ เป็นผู้รักษาราชการแทน แต่กลับไปแต่งตั้งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนและนักจัดการงานทั่วไป ซึ่งบุคคลดังกล่าวทั้ง ๕ ราย มีความอาวุโสในการรับราชการน้อยกว่าผู้ร้องทุกชั้นมาก รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งมิใช่สายงานหลักของศูนย์เทคโนโลยีฯ เป็นการใช้อำนาจที่ ชอบหรือไม่

พิเคราะห์แล้วพบว่าเป็นการใช้อำนาจที่ไม่คำนึงถึงลักษณะงาน เป็นการปฏิบัติที่ไม่ สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการใช้งาน ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและไม่ เป็นไปตามระบบคุณธรรม ตามมาตรา ๔๒(๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ และการไปแต่งตั้งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนรักษาราชการแทนผู้อำนวยการศูนย์ เทคโนโลยีฯ ในขณะนั้น ก.พ.ค.ได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า การไปแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใดมาปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ในขณะที่ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ยังคงดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการและสามารถ ปฏิบัติงานหน้าที่ได้นั้น เป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ ดังนั้นในประเด็นแรกนี้คำร้องทุกชั้นของผู้ ร้องทุกชั้นจึงฟังขึ้น

ส่วนประเด็นการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการซึ่งอาวุโสและประสบการณ์น้อยกว่า เป็นหัวหน้ากลุ่มระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ทั้งที่ผู้ร้องทุกชั้นยังคงดำรงตำแหน่งและยังรับ เงินประจำตำแหน่งหัวหน้ากลุ่ม เป็นคำสั่งที่ชอบหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าแม้ตามมาตรา ๔๗ และ ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ปลัดกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งผู้ใดมาเป็นหัวหน้ากลุ่มได้ ก็ตาม แต่บัญชีจัดข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทตำแหน่ง สายงานและระดับตำแหน่งตาม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ของสำนักงานปลัดแห่งนี้ ในส่วนของ กลุ่มระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ผู้ร้องทุกชั้นเป็นเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการพิเศษและเป็นผู้มี ตำแหน่งสูงสุดในสายงาน การไปแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการเป็นหัวหน้ากลุ่ม จึงเป็นการ แต่งตั้งที่มีลักษณะงานซ้ำซ้อนและไม่เป็นธรรมกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่เป็นไปตาม ระบบคุณธรรมตามมาตรา ๔๒(๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยให้คำร้องทุกชั้นของผู้ร้องทุกชั้นฟังขึ้นและให้ปลัดกระทรวงยกเลิกคำสั่ง ทั้งสองคำสั่ง และดำเนินการให้ถูกต้องเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมต่อไป

กรณีที่ ๑๕. สั่งยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งรองอธิบดี ๔ กรม รวม ๗ อัตรา ของ กระทรวงแรงงานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ร้องทุกชั้นเป็นผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกตามประกาศคณะกรรมการคัดเลือกข้าราชการ พลเรือนสามัญเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักบริหารระดับต้น ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยมี ปลัดกระทรวงแรงงานเป็นคู่กรณีในการร้องทุกชั้น ในประเด็นที่การคัดเลือกไม่เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ของกฎหมาย และขอให้ ก.พ.ค. พิจารณาให้ความเป็นธรรม

ข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ปรากฏว่า อ.ก.พ. กระทรวงแรงงานได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกฯ โดยมีอำนาจตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ที่ นร ๐๗๐๑/ ว ๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และคณะกรรมการคัดเลือกฯ ได้ประชุมครั้งแรกเมื่อ ๒๒

ตุลาคม ๒๕๕๒ เพื่อประกาศกำหนดวิธีการคัดเลือก แล้วออกประกาศลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๒ ได้ประกาศคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี/รองเลขาธิการ รวม ๔ กรม จำนวน ๗ อัตรา โดยรับสมัครวันที่ ๑๔-๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยมีผู้สมัครรวม ๒๔ คน หลังจากนั้นได้สัมภาษณ์ ในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งในวันคัดเลือกโดยการให้คะแนนจากการประเมินวิสัยทัศน์และการสัมภาษณ์ ปรากฏว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือหรือผู้แทนกรมที่มีตำแหน่งว่าง ๔ คน ในจำนวนนี้ หัวหน้าส่วนราชการ/ผู้แทนกรม ๓ คน ได้ให้คะแนนในตำแหน่งของกรมอื่นด้วย รวมทั้งกรมที่มีตำแหน่งรองอธิบดีว่างลง ๒ ตำแหน่ง ก็ได้เสนอรวมไป ๖ รายชื่อ

ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการคัดเลือกรองอธิบดี ๔ กรม รวม ๗ อัตรา ไม่เป็นไปตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๑/ว ๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ รวม ๓ ประเด็น ได้แก่

(๑) ไม่ปรากฏหลักฐานว่าคณะกรรมการคัดเลือกประชุมเพื่อพิจารณาการออกประกาศ โดยมีการวิเคราะห์งานในตำแหน่งที่กำหนดความรู้ความสามารถคุณลักษณะที่จำเป็นของตำแหน่ง รวมทั้งหลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือก แต่การประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการฯเป็นการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครหลักจากที่ผู้สมัคร ๒๔ คน ได้ยื่นใบสมัครแล้ว

(๒) ตำแหน่งรองอธิบดีที่ว่าง ๔ กรม ๗ ตำแหน่ง นั้น หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่มีตำแหน่งว่างเท่านั้น จึงจะมีสิทธิให้คะแนน แต่ปรากฏว่า มีหัวหน้าส่วนราชการ ๓ กรม ไปช่วยให้คะแนนของกรมอื่นที่มีใช้ตำแหน่งว่างของส่วนราชการนั้น

(๓) หลักเกณฑ์ของ ก.พ. ให้เสนอชื่อไม่เกิน ๓ ชื่อต่อ ๑ ตำแหน่ง กลับปรากฏว่า ตำแหน่งว่าง ๒ ตำแหน่ง ได้เสนอชื่อไม่เกิน ๖ ชื่อ รวมทั้งไม่ระบุเหตุผลของความเหมาะสมของบุคคลในแต่ละตำแหน่งด้วย

ดังนั้น ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงแรงงานที่ ๓๓๓/๒๕๕๒ และ ๓๓๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และให้ดำเนินการเสียใหม่ให้ถูกต้อง

กรณีที่ ๑๖. ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งนายอำเภอประเภทอำนวยการระดับสูง จำนวน ๔๑ ตำแหน่ง เนื่องจากคัดเลือกไม่ชอบด้วยกฎหมาย

นายอำเภอคนหนึ่ง ได้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ว่าการบรรจุและการแต่งตั้งนายอำเภอให้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอประเภทอำนวยการระดับสูง ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ ไม่เป็นไปตามมาตรา ๔๒ และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวคือ (๑) การเลื่อนตำแหน่งไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรม ที่เป็นธรรมเนียมการแต่งตั้งข้าราชการของกรมการปกครองที่ยึดหลักอาวุโสमानาน และขัดต่อประกาศกรมการปกครอง เรื่อง การคัดเลือกข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูง ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ กรมการปกครอง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ ข้อ ๒ (๒) การเลื่อนตำแหน่งไม่คำนึงถึงพฤติกรรมการงานของบุคคล ประสบการณ์และผลงานที่ดำรงตำแหน่งมายาวนานควรนำมาเป็นองค์ประกอบในการเลื่อนตำแหน่ง ซึ่งน่าจะมีแตกต่างจากผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอเพียง ๑ ปี และ (๓) การเลื่อนตำแหน่งและการแต่งตั้งไม่คำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง เกิดการวิ่งเต้นเพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง และมีการออกคำสั่งแต่งตั้งล่าช้าเกินกว่าเวลาที่ได้มีการออกคำสั่งของทุกปีตามปกติช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน จึงมีลักษณะการประวิงเวลา และเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็น

ธรรม ทำให้ข้าราชการขาดขวัญและกำลังใจ เสียหายต่อระบบคุณธรรมและประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

ผู้ร้องทุกข์มีคำขอให้ ก.พ.ค. ดำเนินการ (๑) สั่งให้ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมการปกครอง ได้ชี้แจงเป็นหนังสือต่อผู้ร้องทุกข์และข้าราชการกรมการปกครองเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น และ (๒) ขอให้ ก.พ.ค. วินิจฉัยตามอำนาจหน้าที่แล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขเยี่ยวยาให้ผู้ร้องทุกข์ได้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น หรือยกเลิกลำดับกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ เรื่อง เลื่อนข้าราชการฯ หากคำสั่งดังกล่าวไม่เป็นไปตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

ก.พ.ค. ได้พิจารณา เรื่องนี้ตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (คณะที่ ๒) เสนอต่อ ก.พ.ค. แล้วเห็นว่า ตามหนังสือเวียน สำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๘.๑/ว ๒๒ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐ กำหนดเป็นหลักการว่า ในการพิจารณาคัดเลือกข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภท อำนวยการระดับสูง ให้ส่วนราชการที่มีตำแหน่งว่างเสนอรายชื่อข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ว่าง ๑ - ๒ รายชื่อ พร้อมข้อมูลบุคคลพื้นฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา การฝึกอบรม ผลงาน ประสบการณ์ ความสามารถ ผลงานสำคัญพิเศษ ประวัติทางวินัยในอดีตของข้าราชการผู้นั้น รวมทั้งเสนอผลงานประจำปีของผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อ และความเห็นของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับความเหมาะสมและความพร้อมที่จะเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อส่งต่อไปยังคณะกรรมการคัดเลือก และกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการคัดเลือกที่จะต้องพิจารณาประเมินและคัดเลือกผู้ซึ่งได้รับการเสนอชื่อทุกคน โดยพิจารณาเทียบข้อมูลบุคคล กับหน้าที่ความรับผิดชอบ และความต้องการของตำแหน่งแล้วคัดเลือกให้เหลือผู้ที่เหมาะสมไว้ตำแหน่งละไม่เกิน ๓ คน ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคราวละหลายตำแหน่งในระดับและสายงานเดียวกัน และมีผู้เข้ารับการพิจารณาจำนวนมากคณะกรรมการคัดเลือกอาจคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ ได้ตามจำนวนที่เห็นสมควร แต่จำนวนผู้ที่สมควรได้รับคัดเลือกจะต้องมากกว่าจำนวนตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

การที่คณะกรรมการคัดเลือกข้าราชการพลเรือนสามัญเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับสูงที่ อ.ก.พ. กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งได้มอบหมายให้ กรมการปกครอง ทำหน้าที่ประเมินบุคคลแทน โดยให้กรมการปกครองเป็นผู้กำหนดรายละเอียดและเกณฑ์การให้คะแนนในด้านความอาวุโสในราชการ ตลอดจนมอบหมายให้ดำเนินกระบวนการคัดเลือกทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการประเมินหรือให้คะแนน ทั้งในด้านความอาวุโส และด้านความรู้ความสามารถ และเมื่อกรมการปกครองดำเนินการพร้อมกับเสนอรายชื่อผู้ได้รับการประเมินมาแล้ว คณะกรรมการคัดเลือกฯ กระทรวงมหาดไทย ก็ได้เสนอรายชื่อดังกล่าวให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย พิจารณาแต่งตั้งโดยไม่ได้ผิดไปจากที่กรมการปกครองเสนอ จึงเท่ากับเป็นการมอบอำนาจซึ่งไม่อาจทำได้ และเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการ อันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๘.๑/ว ๒๒ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐

สำหรับข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า กรมการปกครอง โดยคณะกรรมการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการกรมการปกครองได้กำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดในการประเมินบุคคลด้วยการให้คะแนน ประวัติการรับราชการ ซึ่งมีคะแนน ๕๐ คะแนน โดยแยกองค์ประกอบเป็น ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือตำแหน่งประเภทอำนวยการระดับต้น ๓๐ คะแนน อัตราเงินเดือน ๑๐ คะแนน และอายุราชการ ๑๐ คะแนน โดยจัดกลุ่มข้าราชการในแต่ละองค์ประกอบเพื่อให้คะแนนเท่ากันในกลุ่มทั้ง ๆ ที่ข้าราชการในกลุ่มเหล่านั้นมีคุณสมบัติแตกต่างกัน เช่น ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ๑ ปี จะมีคะแนนเท่ากับผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ๓ ปี หรือผู้ที่มีเงินเดือนขั้นที่ ๒๓ กับขั้นที่ ๒๔ จะมีคะแนนเท่ากัน หรือผู้ที่มีอายุราชการ ๑๗ ปี จะมีคะแนนเท่ากับผู้ที่อายุราชการ ๒๒ ปี เช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติแบบเดียวกันกับผู้ที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน อันเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ตามข้อ ๗ (๑) ของกฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๒

กรณีนี้ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงให้พิจารณาได้ว่า กรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการบรรจุ และแต่งตั้งข้าราชการปกครอง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรรมการปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่เสนอหลักเกณฑ์การให้คะแนนคัดเลือกด้านความอาวุโส และเป็นผู้เข้ารับการคัดเลือกครั้งนี้ด้วย ได้ดำเนินการตาม มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อกฎหมายในเรื่องความเป็นกลางของเจ้าหน้าที่ซึ่งทำการพิจารณาทางปกครอง ที่ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนได้เสียหรือเป็นคู่กรณีในเรื่องนั้นเองทำการพิจารณาทางปกครอง ซึ่งก็คือห้ามมิให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกในครั้งนี้ ทั้งนี้ตามนัยมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงเพียงพอให้พิจารณาได้แล้วว่า การดำเนินการคัดเลือกข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยในกรณีนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยสาเหตุอื่นอีก สมควรให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ และให้ดำเนินการคัดเลือกใหม่โดยเร็ว

ก.พ.ค. โดยมติเอกฉันท์ จึงมีคำวินิจฉัยให้คู่กรณีในการร้องทุกข์ (ปลัดกระทรวงมหาดไทย) ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓ และดำเนินการคัดเลือกใหม่ให้ถูกต้องโดยเร็วต่อไป

จ. เรื่องร้องทุกข์ที่ฟังไม่ขึ้น

กรณีที่ ๑๗. กรณีคะแนนประเมินสูงถึง ๙๒.๕% ทำไม่ไม่ได้รับพิจารณาความดีความชอบ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานจังหวัดหนึ่งได้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ขอความเป็นธรรมว่า ปลัดกระทรวงได้ออกคำสั่งเลื่อนขั้นเงินเดือนผู้ร้องทุกข์เพียงครึ่งขั้นสำหรับครึ่งปีหลังของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ทั้งที่ผู้ร้องทุกข์ได้ผลการประเมินระดับดีเด่น (๙๒.๕%) ผู้ร้องทุกข์จึงเห็นว่าไม่เป็นธรรม อีกทั้งในทางปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ ข้าราชการส่วนใหญ่มักได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้นสำหรับครึ่งปีหลัง

ก.พ.ค. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ปลัดกระทรวงได้พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนผู้ร้องทุกข์โดยถือปฏิบัติตามกฎ ก.พ.ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน พ.ศ. ๒๕๔๔ และประกาศสำนักงานปลัด ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการและค่าจ้างลูกจ้างประจำโดยใช้ผลการประเมิน ประกอบกับข้อมูลการลาพฤติกรรมการทำงาน การรักษาวินัย การปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ และข้อควรพิจารณาอื่นๆ ของข้าราชการผู้รับการประเมิน แม้ว่าทางจังหวัดจะประเมินคะแนน ๙๒.๕ อยู่ในระดับดีเด่น แต่จังหวัดได้ประเมินข้าราชการในกลุ่มเดียวกันนี้ที่มีข้าราชการจำนวน ๔ คน ผู้ที่ได้รับคะแนนสูงสุดได้ ๙๖ ลำดับที่สอง ๙๔ ลำดับที่สาม ๙๓ และผู้ร้องทุกข์ลำดับสุดท้ายคือลำดับที่สี่ได้ ๙๒.๕ รวมทั้งผู้ร้องทุกข์ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกจังหวัดหนึ่ง แต่ผู้ร้องทุกข์ไม่ไปยังคงปฏิบัติราชการที่เดิม ผู้บังคับบัญชาจึงสามารถนำพฤติกรรมดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนผู้ร้องทุกข์ได้ นอกจากนี้ยังมีข้าราชการอื่นรวม ๑๗ ราย ที่ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนครึ่งขั้นเช่นเดียวกับผู้ร้องทุกข์ กรณีจึงมีอาจริบฟังได้ว่า ปลัดกระทรวงพิจารณาเลื่อนขั้นผู้ร้องทุกข์ครึ่งขั้นโดยไม่เป็นธรรม

ส่วนที่ผู้ร้องทุกข์อ้างว่า ข้าราชการส่วนใหญ่ในส่วนราชการต่างๆ มักได้รับการเลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้นสำหรับการประเมินในครึ่งปีหลัง ทำให้ข้าราชการส่วนใหญ่ได้หนึ่งขั้นครึ่งในรอบหกเดือนหลังนั้น เห็นว่าเป็นข้ออ้างที่ไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้ เนื่องจากในทางปฏิบัติ

ดังกล่าวไม่ใช่กฎหมาย และไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดบัญญัติรับรองไว้และกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตาม การที่ข้าราชการผู้ใดได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนหนึ่งขั้นเป็นผลมาจากการประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานและข้อควรพิจารณาอื่นๆของข้าราชการผู้นั้น แต่การที่ข้าราชการส่วนมากได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนหนึ่งขั้นเป็นผลมาจากการบริหารจัดการในเรื่องการเลื่อนขั้นเงินเดือนของแต่ละส่วนราชการ

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยว่าคำร้องทุกข้อของผู้ร้องทุกข้อฟังไม่ขึ้น ให้ยกคำร้องทุกข้อ

กรณีที่ ๑๘. ก.พ.ค ยกคำร้องทุกข้อดีดปลัดกระทรวง เนื่องจาก นายกรัฐมนตรีใช้คำสั่งชอบ

อดีดปลัดกระทรวงของกระทรวงหนึ่งได้ร้องทุกข้อต่อ ก.พ.ค. ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งย้ายจากปลัดกระทรวง ไปเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีอย่างไม่เป็นธรรม และไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๒

กรณีนี้ ก.พ.ค.ได้ยกคำร้อง โดยมีเหตุผลว่า นายกรัฐมนตรีได้ใช้อำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๑๑ (๔) แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้จากข้อเท็จจริงไม่อาจชี้ได้ว่าการปฏิบัติดังกล่าวเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบและไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรม

คำร้องทุกข้อจึงไม่อาจรับฟังได้ หากผู้ร้องทุกข้อไม่เห็นด้วยให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.

จ. เรื่องร้องทุกข้อที่ ก.พ.ค.สั่งไม่รับไว้พิจารณา

กรณีที่ ๑๙. ข้าราชการบรรจุใหม่ไม่ผ่านการทดลองปฏิบัติราชการ ไม่มีสิทธิร้องทุกข้อต่อ ก.พ.ค.

ข้าราชการบรรจุใหม่รายหนึ่ง ได้ผ่านการสอบแข่งขันจากบัญชีผู้สอบแข่งขันได้และได้รับการบรรจุเป็นผู้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ ได้ร้องทุกข้อต่อ ก.พ.ค.กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมจากอธิบดีที่สั่งให้ออกจากราชการ เนื่องจากผลการทดลองงานต่ำกว่าเกณฑ์ โดยอธิบดีได้รับคะแนนประเมินจากผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ไม่เป็นธรรม คะแนนต่ำไม่สมเหตุสมผล งานที่มอบก็ยากเกินกว่าตำแหน่งในระดับนี้

ข้าราชการรายนี้ได้ร้องทุกข้อต่อ ก.พ.ค.ภายใน ๓๐ วัน หลังจากมีคำสั่งให้ออกจากราชการตามคำสั่งลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๓ และร้องทุกข้อในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๑๒๒ บัญญัติว่า "ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อนตนเองของผู้บังคับบัญชา และเป็นกรณีที่ไม้อาจอุทธรณ์ในหมวดนี้"

จึงมีปัญหาวว่า ผู้ร้องทุกข้อมีสถานภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีสิทธิร้องทุกข้อได้ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้หรือไม่

เมื่อพิจารณาแล้วพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๕๙ วรรคสอง บัญญัติว่าผู้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจบรรจุตามมาตรา ๕๗ สั่งให้ผู้นั้น ออกจากราชการได้ ไม่ว่าจะครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้วหรือไม่ก็ตาม และ มาตรา ๕๙ วรรคสามบัญญัติว่าผู้ใดถูกสั่งให้ออกจากราชการตามวรรคสอง ให้ถือเสมือนว่าผู้นั้น ไม่เคยเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ดังนั้น ผู้ร้องทุกข์รายนี้จึงไม่มีสถานภาพเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ จึงไม่มีสิทธิร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

ก.พ.ค. จึงไม่อาจรับเรื่องร้องทุกข์ไว้พิจารณาได้และสั่งให้จำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

กรณีที่ ๒๐. คุณสมบัติไม่ตรงตามมาตรฐานตำแหน่งตามหนังสือเวียน ก.พ. จะร้องทุกข์ว่าต้นเหตุมาจากผู้บังคับบัญชาไม่ได้

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน (เดิมตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ ๕) รายหนึ่งได้ร้องทุกข์ ต่อ ก.พ.ค. กรณีปลัดกระทรวงแจ้งหนังสือเวียนให้ผู้ร้องทุกข์ทราบว่าสำนักงานปลัดได้รับแจ้ง หนังสือตอบข้อหารือจาก ก.พ. ในเรื่องมาตรฐานกำหนดตำแหน่งตามพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่กำหนดคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ต้องมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการมาแล้วด้วย ผู้ที่ไม่เคยดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการหรือไม่เคยดำรงตำแหน่งในสายงานที่ เริ่มต้นจากระดับ ๓ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ มาก่อน จึงเป็น ผู้มีคุณสมบัติไม่ตรงตามคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ ไม่อาจประเมินบุคคลและผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ผู้ร้องทุกข์เห็นว่าไม่เป็นธรรมกับผู้ร้องทุกข์ที่ได้สมัครและผ่านการคัดเลือกของสำนักงาน ปลัดเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ซึ่งการประกาศใช้มาตรฐานกำหนดตำแหน่งใหม่เริ่มมีผล บังคับใช้วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ส่งผลให้ผู้ร้องทุกข์มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน จึงร้องทุกข์มาต่อ ก.พ.ค. ขอให้สั่งสำนักงานปลัดแต่งตั้งผู้ร้องทุกข์ให้ดำรงตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผน ข้าราชการด้วย

เรื่องนี้ ก.พ.ค. ได้วินิจฉัยแล้วเห็นว่า หนังสือเวียนสำนักงานปลัดจากหลักเกณฑ์ของ ก.พ. จากการตอบข้อหารือ ผู้ร้องทุกข์มีคุณสมบัติไม่ตรงตำแหน่งตามที่ ก.พ. กำหนด หนังสือเวียนของสำนักงาน ก.พ. มิใช่เป็นคำสั่งทางปกครองของคู่กรณีในการร้องทุกข์ กรณีจึง มิใช่เป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ส่วนการคัดเลือกของ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดที่ผู้ร้องทุกข์ร้องว่าล่าช้าประวิงเวลา ทำให้ ผู้ร้องทุกข์เสียสิทธิในการที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผน ข้าราชการนั้น วินิจฉัยว่าผู้ร้องทุกข์เป็นเพียงผู้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้น เพื่อส่งรายชื่อ ให้คณะกรรมการคัดเลือกบุคคลที่ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดจะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งอีกครั้งหนึ่ง ผู้ร้องทุกข์จึงมิใช่เป็นผู้ได้รับการคัดเลือก และผู้ร้องทุกข์ยังขาดคุณสมบัติสำคัญคือไม่เคยหรือ ยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งในสายงานที่จะแต่งตั้ง (สายงานวิเคราะห์นโยบายและแผน) ทั้งยังไม่ได้ ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานที่จะแต่งตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปีมาก่อน ดังนั้นผู้ร้องทุกข์จึงมี คุณสมบัติไม่ครบถ้วนที่จะเข้ารับการประเมินบุคคลและผลงานทั้งก่อนและหลังวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑

ก.พ.ค. จึงเห็นควรไม่รับเรื่องร้องทุกข์นี้ไว้พิจารณาและสั่งจำหน่ายเรื่องร้องทุกข์นี้ออกจากสารบบตามข้อ ๔๓(๑) ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากเหตุแห่งการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา ซึ่งทำให้เกิดความคับข้องใจอันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ตามที่ผู้ร้องทุกข์กล่าวอ้างนั้น ไม่เข้าลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด อันจะทำให้ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิร้องทุกข์

กรณีที่ ๒๑. ร้องทุกข์ต้องยื่นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันรู้หรือควรรู้เหตุคับข้องใจ

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะรายหนึ่งได้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ว่า เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ รัฐมนตรีได้แต่งตั้งรองอธิบดีคนหนึ่งให้รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาซึ่งเป็นนักวิชาการทรงคุณวุฒิ โดยใช้อำนาจไม่โปร่งใส เนื่องจากไม่มีการแจ้งเวียนให้ผู้มีส่วนได้เสียโดยเฉพาะข้าราชการระดับเชี่ยวชาญได้รับทราบ ไม่มีผู้ใดสมัครเข้าสู่กระบวนการคัดเลือก จึงขอให้ ก.พ.ค. พิจารณาสั่งให้รัฐมนตรีเพิกถอนคำสั่ง โดยผู้ร้องทุกข์ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ขอให้พิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ ก.พ. และหลังจากนั้นวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ ได้มีหนังสือฉบับที่สองติดตามทวงถามคำตอบจากรัฐมนตรี แล้วจึงยื่นหนังสือร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ประเด็นที่ ก.พ.ค. ต้องพิจารณาคือคำร้องทุกข์เรื่องนี้ เป็นคำร้องทุกข์ที่ ก.พ.ค. จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่

พิเคราะห์แล้วสรุปว่า เหตุคับข้องใจจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัดผู้ร้องทุกข์สามารถร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ตามมาตรา ๑๒๒ และ ๑๒๓ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ แต่ข้อ ๘ ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ต้องร้องทุกข์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบหรือควรทราบเหตุแห่งการร้องทุกข์ ไม่ว่าจะนำเรื่องไปปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชาหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้ได้ยื่นมาหลังรู้เหตุแห่งทุกข์แล้ว ๑๐๑ วัน

นอกจากนี้คำสั่งแต่งตั้งข้าราชการรักษาการในตำแหน่งเป็นการออกคำสั่งของรัฐมนตรีตามอำนาจในมาตรา ๖๘ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นมาตรการภายในของฝ่ายปกครอง มิใช่คำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ๒๕๓๙ ดังนั้น จึงเป็นคำร้องทุกข์ที่ห้ามรับไว้พิจารณาตามข้อ ๔๒(๔) และรับไว้พิจารณามีได้ ก.พ.ค. จึงจำหน่ายออกจากสารบบ ตามข้อ ๔๓(๑) ของกฎ ก.พ.ค. ฉบับเดียวกัน

กรณีนี้มีข้อน่าสนใจที่ขอฝากข้าราชการพลเรือนในการร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค.

๑. หากต้นเหตุแห่งทุกข์เป็นปลัดกระทรวง รัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี ต้องยื่นเรื่องร้องทุกข์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันรู้หรือควรรู้เหตุแห่งทุกข์ ไม่ว่าจะได้นำเรื่องไปหารือหรือขอให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งหรือไม่ก็ตาม

๒. การแต่งตั้งรักษาราชการแทนในตำแหน่งต่างๆ นั้น ถือเป็นมาตรการภายในของฝ่ายปกครอง มิใช่คำสั่งทางปกครอง จะร้องขอให้เพิกถอนไม่ได้ เนื่องจากมีกฎหมายให้อำนาจผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งได้เพื่อความต่อเนื่องของการบริหารงาน

กรณีที่ ๒๒. ก.พ.ค. ไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์สำหรับพนักงานราชการ

พนักงานราชการต้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อผู้ออกคำสั่งตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

กรณีนี้ ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ของผู้อุทธรณ์ ซึ่งเป็นพนักงานราชการ ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ได้ถูกอธิบดีสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ตามข้อ ๒๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีทะเลาะวิวาทในหน่วยงาน โดยผู้อุทธรณ์อ้างว่าไม่มีส่วนร่วมในการทะเลาะวิวาท ซึ่งสืบเนื่องมาจากเพื่อนร่วมงานได้เสนอขายผ้าสำหรับตัดชุดพยาบาลและผู้อุทธรณ์ได้ซื้อไว้ ต่อมาภายหลังทราบว่าผ้าชิ้นนั้นได้รับแจกจากหน่วยงาน ผู้อุทธรณ์จึงต่อว่าเพื่อนที่หลอกขาย แต่กลับถูกเพื่อนด่าทอกล่าวคำหยาบคายและจะเข้ามาทำร้าย ผู้อุทธรณ์เพียงแต่ยืนมองดูเท่านั้น

ก.พ.ค. ได้พิจารณาเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ดำเนินการทางวินัย ใช้ได้ เฉพาะผู้ที่เข้าราชการพลเรือนสามัญเท่านั้น แต่กรณีนี้ ผู้อุทธรณ์เป็นพนักงานราชการ จึงมิใช่ผู้ถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ผู้อุทธรณ์ในฐานะพนักงานราชการต้องยื่นอุทธรณ์ต่ออธิบดีผู้ทำคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ให้เป็นไปตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ คือ ในกรณีคำสั่งทางปกครองไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มีความหมายกำหนดชั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณี อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น โดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตสำหรับกรณีนี้ คำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ฉบับดังกล่าวมิได้ระบุระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ ดังนั้นระยะเวลาให้ขยายเป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้นพนักงานราชการผู้อุทธรณ์รายนี้จึงสามารถอุทธรณ์ต่ออธิบดีได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

กรณีที่ ๒๓. อัยการร้องทุกข์ต้องเปิดเผยชื่อ มิฉะนั้นเป็นเพียงร้องเรียนหรือ บัตรสนเท่ห์

ข้าราชการรายหนึ่ง สังกัดสำนักงานรัฐมนตรี มีหนังสือร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ว่ารัฐมนตรีมีคำสั่งเลื่อนข้าราชการรายอื่นซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ ในสำนักงานรัฐมนตรี ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี โดยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ. กำหนดไว้ ทั้งนี้วิธีการที่ถูกต้อง อ.ก.พ. กระทรวงจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคัดเลือกข้าราชการขึ้นแต่งตั้งดำรงตำแหน่งระดับสูงที่ว่างดังกล่าว จากนั้นเลขานุการรัฐมนตรีจะต้องเสนอชื่อของตำแหน่งว่าง หน้าที่ความรับผิดชอบและความต้องการของตำแหน่ง รวมทั้งรายชื่อข้าราชการที่มีคุณสมบัติจะได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานรัฐมนตรีและส่วนราชการในกระทรวง ส่วนราชการละ ๑-๒ ชื่อต่อรัฐมนตรี เพื่อส่งต่อไปยังคณะกรรมการดังกล่าวเพื่อประเมินและคัดเลือกแล้วจึงเสนอต่อรัฐมนตรี แต่ในการแต่งตั้งข้าราชการครั้งนี้ ไม่ปรากฏหนังสือแจ้งกรมในสังกัดกระทรวงให้ส่งรายชื่อข้าราชการให้เลขานุการรัฐมนตรีเพื่อส่งต่อไปยังคณะกรรมการที่ อ.ก.พ. กระทรวงแต่งตั้ง จึงขอให้ ก.พ.ค. พิจารณายกเลิกคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการรายนี้ และให้กระทรวงดำเนินการใหม่ แต่ผู้ร้องทุกข์ขอให้ปกปิดชื่อผู้ร้องทุกข์เป็นความลับ เกรงว่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่

ก.พ.ค. พิจารณาแล้วเห็นว่าการร้องทุกข์เกินระยะเวลา๓๐วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้เหตุแห่งทุกข์ รวมทั้งคำขอของผู้ร้องทุกข์ดังกล่าวไม่ปรากฏรายละเอียดข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา อันเป็นเหตุแห่งการร้องทุกข์ตามกฎหมาย ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเชื่อถือและรับฟังได้ว่าผู้ร้องทุกข์มีความคับข้องใจอันเกิดจากผู้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา

นอกจากนี้ ในกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ หากส่งรับคำร้องทุกข์เรื่องนี้ไว้พิจารณา ก.พ.ค. ก็จะต้องส่งสำเนาคำร้องทุกข์ไปให้คู่กรณีในการร้องทุกข์ทำคำแก้คำร้องทุกข์ ซึ่งต้องเปิดเผยชื่อของผู้ร้องทุกข์ เพื่อให้คู่กรณีในการร้องทุกข์มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้ง และแสดงพยานหลักฐานของตน การที่ผู้ร้องทุกข์ขอให้ ก.พ.ค. ปกปิดชื่อของผู้ร้องทุกข์เป็นความลับ มิให้คู่กรณีในการร้องทุกข์ทราบเช่นนี้ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง อันเป็นหลักการสำคัญของระบบได้ส่วน

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องเรื่องนี้ไว้พิจารณาและจำหน่ายออกจากสารบบ

กรณีที่ ๒๔. ก.พ.ค.ไม่รับเรื่องร้องทุกข์ที่กรณีอาจใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ หลังรู้ผลการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

การร้องทุกข์โดยเหตุเกิดจากการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ในขณะที่กระบวนการดำเนินการทางวินัยยังไม่แล้วเสร็จ ก.พ.ค. จะไม่รับคำร้องทุกข์ไว้พิจารณา

กรณีนี้เกิดจากผู้ร้องทุกข์ชุดเดียวกัน ๒ ราย รายแรกได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักของกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ถูกอธิบดีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง กรณีที่ผู้อำนวยการสำนักได้สั่งจ้างลูกจ้างชั่วคราวเงินนอกงบประมาณเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีโดยมิได้เรียกหลักประกัน และรายที่สองเป็นหัวหน้ากลุ่มงานในสำนักเดียวกัน ไม่ได้ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของลูกจ้างชั่วคราวให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ซึ่งเป็นช่องทางให้ลูกจ้างชั่วคราวรายนี้มีพฤติการณ์ทุจริตและประพฤติมิชอบในการทำหน้าที่การเงินและบัญชีของโครงการทำให้เกิดความเสียหายแก่กรม ผู้ร้องทุกข์ทั้งสองรายเห็นว่าการสอบสวนมีข้อบกพร่อง ไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย กล่าวหาชัดข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย มีการเลือกปฏิบัติอย่างชัดแจ้ง มีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริงในรายงานและมีการแทรกแซงกระบวนการสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการโดยผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง จึงร้องไปที่ ก.พ.ค.

ก.พ.ค. ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วเห็นว่าแม้ผู้ร้องทุกข์ทั้ง ๒ ราย จะร้องทุกข์ในเวลากำหนดก็ตาม แต่โดยที่มาตรา ๑๒๒ แห่ง พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ บัญญัติยกเว้นไว้ว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญจะร้องทุกข์ได้นั้น ต้องมิใช่กรณีที่มีสิทธิอุทธรณ์ตามหมวด ๙ ซึ่งหมายถึงผู้ดำเนินการทางวินัยทุกกรณียอมมีสิทธิอุทธรณ์ตามที่กำหนดในหมวดนี้ สำหรับกรณีนี้ผู้ร้องทุกข์ที่ ๑ และที่ ๒ ถูกคู่กรณีในการร้องทุกข์หรืออธิบดีสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ยังเป็นกรณีที่เพิ่งเริ่มต้นของกระบวนการทางวินัยและยังไม่

แล้วเสร็จ หากผลสอบสวนทางวินัยเป็นประการใด ก็อาจใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ การร้องทุกข์ในขณะกระบวนการทางวินัยยังไม่แล้วเสร็จ อาจทำให้กระบวนการทางวินัยไม่สามารถดำเนินการต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า "วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง" หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมถึงการดำเนินการใดๆ ในทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง เป็นการเตรียมการและดำเนินการเพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครอง ทั้ง ก.พ.ค. ได้ตรวจสอบแล้วไม่ปรากฏข้อมูลเบื้องต้นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการอาจเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นไปตามระบบคุณธรรม

ดังนั้น ผู้ร้องทุกข์ทั้ง ๒ ราย จึงมิใช่เป็นผู้มีสิทธิร้องทุกข์ตามข้อ ๗ ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

ก.พ.ค. จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องทุกข์และสั่งจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

สำหรับในกรณีนี้ขอแนะนำว่า เมื่อมีการสอบสวนทางวินัยไม่ร้ายแรงและมีคำสั่งแจ้งผลการสอบสวนออกมาเมื่อใด ข้าราชการพลเรือนทั้งสองรายสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้